

Vương họ Lý, tên Ông Trọng, người Từ Liêm. Thân dài hai trượng ba thước. Khí chất thẳng thắn, dũng mãnh khác thường.

Lý Tế Xuyên
(Việt Điện U Linh)

Cuối đời Hùng Vương có người xã Thụy Hương, huyện Từ Liêm, đất Giao Chỉ, họ Lý tên Thân. Sinh ra rất to lớn, cao hai trượng ba thước.

Tần Thủy Hoàng muốn cất quân đánh ta. Vua Hùng bèn đem Lý Thân tiến nhà Tần. Thủy Hoàng mừng lắm, phong làm chức Tư lệnh hiệu úy. Đến khi Thủy Hoàng thôn tính thiên hạ, Lý Thân có công, được Thủy Hoàng sai giữ Lâm Thao ở Trường Thành, uy danh vang dội đến Hung Nô.

Sau, tuổi già, Lý Thân về nước, Hung Nô lại sang xâm phạm cửa ải. Thủy Hoàng nhớ Lý Thân, sai người sang triệu. Lý Thân không chịu đi, trốn vào rừng núi.

Bấy giờ, An Dương Vương nói dối vua Tần là Lý đã chết.

Thủy Hoàng đúc tượng đồng Lý Thân, đặt tên là Ông Trọng, dựng ở cửa Tư Mã, kinh đô Hàm Dương. Trong bụng tượng chứa được mấy chục người. Mỗi khi có sứ giả bốn phương đến, vua Tần ngấm sai người chui vào bụng tượng, lay cho tượng cử động. Người Hung Nô trông thấy, sợ lắm, tưởng quan Tư lệnh hiệu úy Lý Ông Trọng còn sống, không dám động tới cửa ải.

VŨ QUỲNH và KIỀU PHÚ
(Lĩnh Nam Chích quái)

* * *

Hai con voi thỉnh linh nhô lên giữa làn nước đỏ xum trước lưới cát mỏng đầu bến. Nước nhếch nhoáng như trát bùn đen nhánh lên mình voi. Không trông rõ được hai người cưỡi trần trùng trục, đen trũi, ngồi vắt vẻo trên lưng voi. Những ống chân voi đã nhấp nhô ngang mặt nước. Sóng sông ào ào xô vào theo.

Đô Lỗ và Đô Nôi cưỡi voi qua sông chơi thăm cổ Ông Trọng. Mới ít lâu không sang mà chỗ bến vào xóm nhà cổ Ông Trọng, trông đã phong quang hẳn.

Vừa như hôm nào, đưa Cao Lỗ ra bến, Ông Trọng bảo: “Rác rưởi quá! Rác rưởi quá! Chỗ người ở thì phải

cơ ngơi ra hồn, không được hơi hám bề bộn hang cây cáo thế này”.

Quả nhiên, hôm nay đã thấy đổi khác như lời Ông Trọng.

Cả một vùng bãi khuỷu sông Cái trước mặt, những cây gỗ mục mùa lũ trên ngược trôi về, năm này năm khác, đọng cao như gò. Bây giờ không còn vết tích đâu nữa. Phía trên mớ nước, chỉ thấy sum suê những bụi chuối lá, chuối mần - tàu dày như chiếc mo cau, xanh ngắt, kéo ngang thân xuống, che những buồng chuối lá gân guốc, những buồng chuối mần tròn mẫm. Quá vào trong, những bãi ngô, bãi dâu xanh rợn. Liên tiếp xa đến hút mắt vẫn chỉ một màu xanh xanh lẫn lộn những bãi khoai lang dây bò bề bộn như cỏ rói. Những dây lang nổi chằng chịt, lá khoai tốt như lá ráy. Phảng phất, phía bãi nào cũng nghe tiếng hát, tiếng kèn lá chuối trẻ con quần thối chơi - mà không trông thấy người.

Cả Đô Lỗ, Đô Nồi cùng tấm tắc trong bụng: “Cổ già ngoài trăm tuổi rồi mà vẫn nói gì làm nấy được!” Đô Lỗ chỉ tay ra vùng bãi khoai lang trước mặt, bảo Đô Nồi:

- Cổ già tài thật, mới hôm nào chỉ thấy quạ với điều hâu đậu từng đám trên đồng gỗ mục, bây giờ đã xanh rờn thế kia.

Cổ Ông Trọng thọ ngoài trăm tuổi rồi. Mỗi năm, Ông Trọng lại cầm cái mũi lao đồng gạch một vạch đánh dấu tuổi vào chiếc mai rùa ở góc nhà.

Thật ra, cả Đô Nổi, Đô Lỗ cũng chưa thể đứng hàng bạn vong niên của ông cố. Mà mới chỉ vào hàng cháu chắt chút Ông Trọng. Từ lúc còn bé, hai đô đã nghe người già kể ngày xưa vùng ta có một tay võ một mình đấu ngã hàng trăm người, đi đường gặp sông thì nhảy qua sông, gặp gò đồng nhảy qua gò đồng. Hai tay xách hai cái cối đá, lẳng một cái, võ đầu cả hai con hổ về làng rình bắt lợn.

Năm Đô Lỗ ngoài hai mươi tuổi, nghe tin Ông Trọng ở xa về, Đô Lỗ thường đến thăm mừng. Có khi rủ Đô Nổi cùng đi. Ông Trọng hay cùng hai chàng trai trẻ ấy bàn bạc, thật hợp chuyện. Đôi khi lại thử sức võ, tập vật, đánh roi. Trong câu chuyện, trong mọi cách ăn ở, xử sự và tài nghệ, Ông Trọng hợp tính và quý hai người lắm. Ông Trọng thường khoe với khách đến chơi: “Người được như Đô Nổi, Đô Lỗ không phải thiên hạ sẵn có đâu”.

Lần đầu tiên ấy, Đô Lỗ đến lạy mừng Ông Trọng. Đô Lỗ cũng như bao người các cỗi, cũng như mọi người làng, cả cháu chắt cũng không ai biết mặt Ông Trọng. Nhưng tiếng tài Ông Trọng thì cồn như sóng cả bể Đông. Đâu đâu cũng thành câu chuyện kể đất nước ta có ông tướng đi trấn giữ Trường Thành nước Tấn. Ông tướng trấn Trường Thành nước Tấn nay đã về quê. Các vùng đồng bãi hai bên sông Cái đồn dậy lên, người người nô nức đến. Rồi tận các cỗi Lục Hải, Ninh Hải, Chu Diên, Cửu Chân cũng trở về...

Đô Lỗ ở Vũ Ninh về đến bên kia sông, rồi ngồi nan sang. Từ bến lên, tấp nập đến lạ lùng. Người đánh trâu. Người khiêng lợn. Người gánh rượu. Có người vác ngược cả buồng chuối mần chín vàng rộm. Vào đến trong xóm, càng rậm rịch. Người các nơi đến mừng Ông Trọng phải làm rạp trú ra tận ngoài bãi. Tiếng cổng sôi như nước vỡ. Ai cũng mừng được vào lạ cố Ông Trọng.

Đô Lỗ bước vào, trông lên thấy một cụ già quắc thước. Tóc râu và lông mày bạc trắng. Cổ cao lớn khác hẳn mọi người, đến độ trông như không phải người thật. Cổ cởi trần, da mồi đỏ hắt. Hai hàm răng đen rúc, vẫn chưa rụng chiếc nào. Con mắt cổ sáng ngời, hầu như ai nhìn, gặp ánh mắt cổ, tự nhiên đã phải vòng tay, ý tứ vào khuôn phép.

Đô Lỗ quỳ xuống, lạy bập:

- Cháu là Cao Lỗ.

Ông Trọng cười ha hả:

- A, cháu là Đô Lỗ bên Vũ Ninh đấy à?

Đô Lỗ giật mình, kính phục đến chỉ biết đứng nép bên đầu gối Ông Trọng. Không còn nhớ mảy may nào về cái tiếng Đô Lỗ đã mấy năm nay một mình giữ giải vật đất Vũ Ninh. Nhặng đi, quên cả mình đương là tay đô đầu giải. Chỉ thấy ra như chú bé bi bô chơi bò quanh chân cụ cổ.

Đô Lỗ ở lại với Ông Trọng mấy ngày, cứ quanh quẩn bên cổ như ông cháu. Ông Trọng vui chuyện với Đô Lỗ, có khi nằm chuyện rĩ rả đến khuya. Nghe tiếng vạc đi ăn đêm đã về trong bờ tre, mới chột nhớ đã tảng sáng.

Rồi Ông Trọng chỉ bảo cho Đô Lỗ những miếng vật nòi, và phép đánh roi, bắn nỏ. Đô Lỗ cảm thấy một nỗi sung sướng không biết đâu nào đong cho xiết nữa. Quả thực, Đô Lỗ đã nổi tiếng giỏi vật. Đô Lỗ đã nức danh đất Vũ Ninh, như Đô Nồi ở Hương Canh. Đô Lỗ thạo những miếng roi hiểm, Đô Lỗ lại biết cách bật nỏ một máng ra một lúc năm mũi tên. Nhưng trước Ông Trọng, Đô Lỗ lại tưởng mình chỉ là đứa trẻ ngẩn ngơ. Chẳng phải chỉ là nghĩ thế, mà có điều thật như thế. Những miếng vật Ông Trọng dạy cho, thoát tưởng dễ, mà cực hóc hiểm. Người vật non chưa từng ngờ ra như thế bao giờ. Ông Trọng đã già lụ khụ. Thế mà khi Đô Lỗ vòng thử cho Ông Trọng ra miếng, tay Đô Lỗ đụng vào vóc mình cổ già, cứ như siết vào cây gỗ lim, gỗ chò. Ghê thật!

Một hôm, Đô Lỗ thưa với Ông Trọng:

- Cố ơi! Cháu xin rước cố sang Vũ Ninh chơi.

- Ừ, thế nào ta cũng phải đi chơi dỗi già. Nhưng mà từ đây sang Vũ Ninh...

Đô Lỗ lại nói:

- Xin cố đừng bận lo lắng đến chuyện đường sá. Cháu sẽ bắt một con voi về rước cố đi chơi.